

TEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetés: Budapest: 250 K, vidéken: 270 K
1 hónapra: 30 K, 1 évre: 312 K

Posta- és telegraphi hivatali engedéllyel. Telefon 208.

Feladvány szerkesztő: Hajós József.

Nagy idők — kis radikálisok.

Budapest utcáin emberáradat hömpölyög, a márciusi események ujulnak meg, az arckok égnék, a szemek tüzelnek: a független és önálló Magyarország születését ünnepli a magyar ifjuság. De a mint akkor egyuttal haragra is kellett készülni, mert Jelassich már szervezte Betörő hadát és a kamárilla lázítókat az összes nemzetiségeket, épen úgy most is nehézzé felhők gomolyognak határaink felett, sötétebbek és vést-hozóbbak, mint hetven évvel ezelőtől.

Árvaságunk és megunkra hagyatottságunk nehéz napjaiban csak egy dologból meríthetnének bizalmat és kitartást: abból a tudatból, hogy most minden magyar egyetért és senki sem keresi hitvány önérdékét, hanem elszánt szívvel csak a haza becsületét s megmentését. „Sehonnai bitang ember”, aki most is ellentéteket szit az ellenségetől szétlárabolásra itél nemzet fiait közt. Fájdalom, feletlen s a zavarosban halászni kívánó s a nagy időkhez méltatlanul több embernek van még.

Visszavonás és gyűlölködés magyárt hitegetik a nemzet fiait közt: egy magát a budapesti 48-as függetlenségi pártiszervezetnek nevező társaság kiáltvánnyal fordult a magyar ifjusághoz, amelyben követeli a szekularizációt, az egyház és állam elválasztását, a vallástannak az iskolákból való kidobását. Ugyanezt kívánja a „Magyar Egyletemek Ifjusága”-nak (Gallisták) kiáltványa.

Szóval e sorsdöntő napokban némely radikális uraknak nem lenne sürgősebb dolguk, mint az egyháznak megráblás, francia módra való likvidálás, hol a Ducek és társaik százmilliókat loptak az egyház lefoglalt vagyonából; nincs egyéb dolguk, mint az ifjuságot s a magyar népet a vallástól megfosztani, hogy így népünk még meglevő erkölcsi erejét s a radikalizmussal szemben minden ellenálló képességét elveszítse.

És értsük meg: nem a hadimilliomosoknak a háboruban összehaladt millióit, Weisz Manfred 775 millióját s a többi új földesurak javait s a bankoknak katonáink véréből s szegény népünk verejtékeiből lecsöpölt százmillióit kell lefoglalni, hanem az egyház ősi, örökölt javait, hogy ez a még meglevő magyar és keresztény föld is átvándoroljon nem magyar és nem keresztény kezre.

Nagyon jól tudjuk, hogy az egyházi iratok dolga sürgős re-forma szorul, hogy azt ne tekinthessék a papok vagyonának, hanem minden kath. hívő azt mondhasse, hogy ez a mi

birtokunk, melyet elidegeníteni soha nem engedünk. Eddig a birtokok kezelése és jövődélmé egyéni lelkiismeretre, illetőleg lelkiismeretlenségre, arra sokszor nem méltók önkényére és szeszélyére volt bízva: legyen ezentul másként. Az egyházi birtok nem egyeseké, hanem a kath. egyházé, tehát mindnájunké. A magyar kath. nép nem szekularizációt akar, hanem követeli az annyiszor megígért autonómiát; az egyházi birtok dolgát majd elintézi az autonómia, vagyis a kath. nép.

Addig is le a konzolyhintókkal s a tablásra indult politikai szegénylegényekkel!

Sz.

HIREK.

Püspökünk köszönete. A polgármester tudvalevőleg a város nevében üdvözli iratot intézett dr. Prohászka Ottokár v. b. t. t. megyéspüspökhöz 60-ik születésnapja alkalmából. Az üdvözlést püspökünk a következő sorokban köszönte meg: „Székesfehérvár szab. kir. város törvényhatósági bizottságának, nemkülönben általa az egész város közönségének 60-ik születésnapom alkalmából Nagységod által tolmácsolt jókívánatait hálás szívvel vettem s azokért őszinte köszönetet mondom. Adja Isten, hogy mint a város diszpólgára ezentul is szolgálhassam a lelki világ érdekeit s közreműködhessem abban, hogy hit, erkölcs, kultúra, hazafiság oltáronra találjanak a város minden tözhelyénél.”

Legyen béke!

Mert vannak olyanok is, akiknek legforróbb óhajuk, harthatana akárméddig a háború.

Sokan vannak és számuk egyre nő.

Ezeké ez a háborus világ: Hatalmasok, nagyok, mert öveik a pénz. Az övek a bankok, papok, a földiek sokasága.

Nekik jó fizet a háború.

A meddig tart szállíthatnak.

fekete kenyér ára — 76 kor. kilonként?

Krump-irt, babért, tejert órák hosszáig át kell egyhelyben rostokolni.

És azoknak mindenük van, a mit szem-szaj, kíván?

Megnyugszanak ebben?

Szállmakkal fogják illetni azokat; akik itthon maradtak és hirtűtek ezeket az állpotokat.

Átkozni fogják a kormányt, a mely elárta a hadi-pókuán-sok mahinációt.

A polgármester születésnapja. Dr. Saára Gyula polgármester ma töltötte be 64 ik életévét. Ez a katomból a tanácsorvényben dr. Kereskes Lajos főjegyző meglehangu beszédben tolmácsolta a tanács üdvözletét.

Fegyver nem dönti el a háború sorsát. Diadalittas márciorban uszik az anlánt, mert saját földjéből egy darabot is került nekik nagy áldozatok árán visszazserni. A háború sorsát egyik kibérelni nem lehet, egyszer egyik győz, majd a másik és ma, amikor a technikai eszközök igen fejlettek, harci eszközrel nem lehet eldönteni a háborút.

kor már végtes, akkor is akkor már az övek lesz itt minden.

Annál több, minél tovább tart.

S mire mindnyáj n visszajönnek?

Egy-uj Mogyországot tall nak itt a régi helyett.

A hadi szállítók, a hadi milliomosok, „új földesurak”, galleit káztrók Magyarországát.

Egy új eldordót azok számára egyisvár, kiélt, li-nyuzott, agyon sanyargatólt, nyomorgó országot pedig azok részére, akik megmaradtak a tisztas munka mellett.

Sőtél fölelmetos perspektívák.

Mert mit fognak ehhez szólni azok, akik visszatérnek?

Nyugodtan fogják nézni, mint azok, akiket itthon beledresztoltak abba, hogy a ruha, a cipő ára 50 koronáról 400 ra és 10 koronáról 300 ra szökjön?

Belenyugodnak abba, hogy a

had uszáított milliomosok 90 százeleka zsidó és hogy övek lett a vagyon, az erdő, a föld, — akkor megfogják a vándorbotot és itt hagyják ezt az országot?

Énnék nem szabad megőrtönni. Ezen hamarosan segíteni kell. Adakozzanak a háború meg-gadagodottjai, adakozzanak önként a háború szegényei számára! hogy a hazatérő hősök is meg béküljenek.

— Ujabb nyugdíj-teher a városra. A kormány leírására a városnak tudvalevőleg régi nyugdíjszabályzatát az állami nyugdíjtörvénynek megfelelően kellett módosítania. Az áprilisi közgyűlés elfogadta az új nyugdíjszabályzatot, azt a belügyminiszter jóv-hagyta és a számvétség már el is kés itette az új szabályzat alapján a városi nyugdíjasok illetmény összegezet. E szerint 1912 január 1-től a folyó év végéig 52632 korona 84 fillérrrel nagyobb összegeket kell a városnak nyugdíj címén kifizetnie.

hísz, hogy igen. Pedig ha idejkorán nem tér észre akkor majd véres fejjel fog ismét kijózanodni mámorából: A levegő a béke szólamával van tele. Nyitósögnék a világ népei és mindenütt rebegik a békét, de ennek niút állja még az a néhány örült, vérszopó háborus usztó, akik megtépdéselt hirtüvet, összeroppanó hatalmukat a győzelemmel akarják támasztani.

Világ szenvedő népei, eszmél-jetek és ha elmúlik a fejünk felül e rettenetes pusztító vér-zivat, akkor jöjjön el a leszá-molás azokkal, akik nem kimélték véreket, szenvedéseket, pénzeket azért, hogy önző gonosz cöljukat elrhessék.

— Egyesülélt élet! A Zeneked-völök Egyesületének választmánya Kevács A. Sándor tb. városi tanácsor korenlöklete alatt csütörtökön este 9 órákor a zeneiskola helyiségben állást tartott, melyen az egyesület nemrégiben elhuzyt tisztviselőinek, dr. Lauschmann alelnöknek és dr. Borchert ügyésznek elparentálásán kívül, az egyesület által fenntartott zeneiskola folyó ügyeiről tárgyalt.

Egyes szám ára 10 fillér.

— A fehérvári spanyoljárvány.
A helybeli orvosok által a rendőrséggel, mint I. fokú egészségügyi hatósághoz beadott jelentések szerint tegnap 73, ma 79 új spanyol megbetegedés történt Fehérvárcan. A folyó hónapban Fehérváron elhunyt 26 katonai és 25 spanyol beteg. A járvány tehát még nem dühöngte ki magát. A városi közegészségügyi bizottság ma délután járványbizottsággá alakult át és elfrendelle, hogy éjszakánként két orvos inspekción járson. A rendőrség gondoskodik arról hogy az orvosok részére állandóan két bérkocsit álljon rendelkezésre.

— Van vízünk, de meddig?
Fél napi szünetelés után csütörtök délelőtt ismét felvette üzemét a vízműtelep. László Pál fizetményök listáját szerzett egy kis szelenc, a városi hatóság kieszközte a vízellátást, hogy egyelőre teljes áramot szolgáltat a vízműtelepnek, 2 waggon szén már ott van.

— Drágább a légszusz. A gázugyár tudvaleg a légszusz. egy ságár 50 literrel 70 literrel felelmetlenül. Ezt a szakosztály a tanács csak azzal a feltétellel volt hajlandó megadni, ha a gázugyár kijelenti, hogy ez az egységár jövő év április 1-ig minden körülmények között érvényben marad. Ezt a nyilatkozatot a gyár ma írásban beadta és ennek alapján a tanács pártoló javaslattal terjeszti a közgyűlés elé a gázugyár kéréseit.

A papi nyugdíj emelése
A székesfehérvári közép esperesi kerület papsága okt. 15-én tartotta öszi gyűlését Kálozon. Ezen a gyűlésen szóba került a papi nyugdíj kérdése. A kerület okvetlenül felelőndőnek tartja a mai esemény s a nehéz viszonyoknak meg nem felelő nyugdíjat s addig is, míg a nyugdíjügy újabb rendezése alá kerül, elhatározza, hogy a eddigi másfél százalékos jutalékok saját jóságából két százalékra emeli fel, illetve a fél-százalékos, mint önkéntes adományt juttatja a papi nyugdíjintézet rendelkezésére. Ezzel szemben kéri a gyűlés az egyházmegye összes kerületét, hogy a közönségtől tanácskozáson alapuló módon járuljanak a nyugdíjalap emeléséhez. Ezt sürgősen állásunk megbecsülése s nyugdíjas paptársaink iránt való szeretet, a kiknek sorsán enyhíteni ez idő szerint más mód nincsen. Ugyancsak a kerület megszívlelésre ajánlja az egyházmegye papságának, hogy végrendeleteikben ne feledkezzenek meg a nyugdíjalapról s tőlük telhető minél nagyobb összeggel járuljanak annak gyarapításához.

Üvegcserep kérdés
Szeptember 20-án országos vilárvolt, amely Fehérváron is pusztított és a honvédelmi tanyában több száz ablakot bezúzott. A katonai hatóság az ablakok beavatgatásának költségeit a városal, mint a taktanya tulajdonosával akarja megfizettetni. A városi tanács azonban azzal a indoklással, hogy az ablakok azért törték be, mert azokat nyitva hagyták, megtagadta a kár viselését.

Az Ottokár hadiárvalának.
Preiner István véteskoszmán plebánus 100 koronát adományozott lapunk utján az Ottokár hadiárvalának. Adattuk a helyi bizottság pénztárosának.

— Vasárnap d. u. 4 órakor a felsővárosi káth. körben népszövelési értekezlet. Ott legyűnk!

— A drágság egyik főoka a csempészség. Egy erőteljes, férfias kifejeletést olvastam, amelyet Nyír-egyháza képviselője tett beszámolójában: — „Akadályozza meg a kormány a bühetetlen mértékben elharapózott csempészséget, mert ha ez tovább is így tart, akkor tavaszra kicsempésznek innen minden élelmiszert és az országot ezek hiányában éhínség fogja elpusztítani.“ Aki ismeri az ország szociális viszonyait, akik a népelettel nem a vasúti kupék ablakából tapasztalják, hanem gyakran megfordulnak a szegénység, a nyomor tanyáin, azoknak lehetetlen érzéketlenül elmenni a kijelentés fölött és könnyelműen eselleg azt mondani, hogy ez fantázia. Igen is, komor, sötét, fekete valóság ez, hogy ebben az országban olyan szemérmelen, nyilvános rablóbandaszertű csempészség folyik, amelynek nagy méretét csakugyan előidézik azt a sötét jósálat, hogy javára éhínség lesz. Azt hiszik az intéző körök, hogy most, mert nincsenek lázadások, így a közéletmezés valami nagyon rózsás. Nagyon tévednek. Igaz, hogy a nyári nagy gyümölcstermés némileg segített a koplalók seregének a helyzetén, de milliókra az üres kamara mered rá és a hideg tél ásitoz előtte. A csempészséget meg kell akadályozni. Most már csak az a kérdés, hogy lehetséges-e? Utóbbi kérdés azért merül fel, mert többször megtörtént, hogy a csempészséget „hatóság” csendes ellenzésel segít annak a rablóhárságának, mely a közérdek ellenére tisztán pénzszerzési spekulációból minden lehető kivisz ebből az országból. Valami új módját kell kitalálni a csempészség üldözésének, mert ma összejárás folytán cinikostársakká lesznek a törvényt végreajtani hivatott közegek a csempészekkel. Tenni kell valamit, mert tavasszal az éhes ember majd megtalálja keresni, hogy tulajdonképpen miért is nincs neki akkor kenyér, és ebből találja. Mi a fenyegető rémet már most hessgezzük a hatóságok tere.

— Széltámasok a birtokpolitikában.
Az ingatlanok eladásánál az utóbbi időben a jogügyekben érdekelt feleket ügyvédek keresik fel és arra vállalkoznak, hogy megfelelő jutalék ellenében kieszközik az illető jogügylet hatósági jóváhagyását. Az a hatósági szerv, amely a hozzájárulás kérdésében dönteni hivatott, az Országos Ingatlanforgalmi Bizottság. A bizottságnak huszonegy fides tagja van, akik jórészt országos névű vezetők férfiak. Semmisen elképzelhetetlen, mint az, hogy ennek a bizottságnak a működésére nézve az ügyvéti közbenjárás a legesélyesebb befolyást is gyakorolhassa. A közönség azonban hozzá szokott ahhoz a gondolathoz, hogy a kijárásnak fogantatja szokott lenni az egyes tájékozatlanok hajlandók elhitetni, hogy az ingatlanforgalmi hatóság keretei is jobban forog, ha a tengerlyt megajlozzák.

Igy megcsútt, hogy a hiszékeny felek a kijáró ügyvédeknek jelentékeny közvetítői díjat kötöttek le arra az esetre, ha a

hatóság a birtok eladásához hozzájárul. Az ügyvédek természetesen semmit sem tettek és nem is tehetett a hozzájárulás kieszközése végett, hanem várta az eredményt és amint az Országos Bizottság a jogügylet hozzájárult, mert a hozzájárulás megadására oka nem volt, s az ügyvédek zsebre vágta a jutalékokat, mint ha a kedvező elintézés az ő közbenjárásának eredménye volna.

Bejárólást nyert, hogy egész ügyvéti szervezet áll részen, amely az ingatlanok forgalmából dízsmát szed. Az ügyvéti számítás igen egyszerű. Bizottság az esetek 80-90 százalékában hozzájárul a jogügyletekhez, mivel tehát könnyebb és jóvedelmesebb üzlet, mint díjat szedni a hozzájárulásért. Aki ügyvéti közbenjárásra támaszkodik, megérdemli, hogy orot várjanak rajta.

Lauschmann Gyula dr. emléke.
A zenekedvelők Egyesülete, ügybuzgó atelnökének emléket megörökítendő, szorgalmas zeneiskolai növedékek jutalmazására jutalomdíj alapítványt létesít, melyhez eddig a következő adományozók járultak: Zenekedvelők Egyesülete 100 K., Zeneiskolai tanárkar 30 K., Dr. Horváth Kálmán 50 K., Dr. Kneifal Ferenc 30 K., Dr. Löwy Károly 50 K., Keller Izso 50 K., Streith Ferenc 50 K., Özv. Deutsch Ignác 20 K., Schmelcer Jákó 10 K., Klóknor József 20 K., Kálmán Sándor 50 K., Kovács Á. Sándor 50 K., Dr. Herez Oszkár 50 K., Nemesy Medárd 20 K., Dr. Gerber Károly 20 K., és Tarján Géza 30 K. Adományokat a célra folytatólagosan nyugtáz Hermann László, a zeneiskola igazgatója (Petőfi utca 2 sz. I. em. 14. ajtó).

— A népszövetség csoportvezetői szíveskedjenek a füzeteiket vasárnap délelőtti átvenni a szemérműtumban levő népszövetségi irodában.

— Bojtorján hajszesz nagyon borsos határjára, a városi hatóságok szünteti a korna képződést. Egy liter ára 6 korona. Baromfi kolera elleni serum kapható: Szűts Róbert gyógyszer-tárában. Károly király-tér.

Színház.

— A színházi iroda jelentése.
A járvány csökkenésén, színházunk ismét a régi medrben folytatja munkáját. Vasárnap d. u. Mágus s Miska operett kerül színpadra Ferenczel a címszerepben. A többi szerepek Vida, Németh, Szalma és Ligeti kezében vannak. Este „A kóristalány” van műsoron a bemutatási szereposztásában. Hétfőn kerül színpadra Molière klasszikus remekműve „A fosvény”. Doktor János rendezésében. O játssza a címszerepet is. Főbb szereplők: Marczinka Vica, Bánó Frici, Gyuláné, Ligeti, Lónyai. Kedden az „Obsitos” kerül színpadra mérsékelt helyárskifal. Szerdán Bernstein híres drámája „Az ostrom” kerül színpadra Fodor Oszkárral a címszerepben.

Heti műsor:
A kóristalány.
Szombat:
Vasárnap délután: Mágus s Miska este: A kóristalány.

— Vetőmag. A városi hatóság figyelmezteti a termelőket hogy a buza és rozs vetőmag átvétele végett még e hét folyamán, okvetlenül jelentkezzenek a rezaváló hivatalban (Zichy ház II. e. 1.) mert vasárnap után már többé vetőmag nem adható ki.

APRÓHIRDETÉSEK.

A városi aggtintézetben (Málom-u. 4.) november 1-ére 1 m. denes és keresztetik teljes ellátás és jó fizetésel.

Egy bérkocsit joggal együtt eladó. Gáz utca 17. sz.

Kisgyermek mellé keresek jobb modoru 14-16 éves leányt. Cim a kiadóhivatalnak.

Dreher sórraktárban egy gépész, esetleg villanyserelő, ki a pincekezelést is elvállalja megfelelő fizetésel, lakás, fűtés és világítással azonnal felvételik.

Önkéntes árverés.

A tulajdonos megbízása folytán egy buzaöld a Sliglerkerti dűlőben, egy buzaöld a Jezsuita külső dűlőben, egy nagy vizesrét a Kallómalom mellett, egy szántórét a hosszú dűlőben egy szántórét a hosszú dűlőben egy szántórét a hosszú dűlőben, folyó évi október hó 27-én délelőtti 10 órakor irodámban (Szűgyény Marich utca 1 sz.) önkéntes árverésen eladatik. Ezen irgatlanok a székesfehérvári 97 számú telegkönyvi betétben vannak bejegyezve.

A részletes árverési feltételek irodámban a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Dr. Kisteckei Károly ügyvéd

SZOLO oltványokat

Direct termő-gyökereket. Hazai gyökereket, sima és gyökereket vadveszőt szállít. Badaconyvidéki szőlőtelep kezelősége. Tapolca, (Zala-megye)

TÖZSDE

ÉRTÉKPAPIROK
vétele és eladásánál, tekintettel a jelenlegi gazdasági viszonyokra, valamint értékeinknek biztonsága szempontjából, minden irányban készséggel szolgál szakszerűtáncsával és felvilágosítással.

Hazai Kereskedelmi Részvénytársaság értékpapír-osztálya.
Budapest, IV., Magyar u. 3.